

EL MVSEV
ARQVEOLOGICH-ARTISTICH
EPISCOPAL DE VICH
EN 1920

MEMORIA

DEL CONSERVADOR D'AQVEST MVSEV
MOSEN JOSEPH GVDIOL Y CVNELL
LLEGIDA EN LA REVNIÓ DE LA JVNTA DIRECTIVA
QVE TINGVÉ LLOCH EL DÍA 20 D'ABRIL DE 1921

VICH

TIPOGRAFÍA BALMESIANA
1921

RF-1-33

EL MVSEV
ARQVEOLOGICH-ARTISTICH
EPISCOPAL DE VICH
EN 1920

MEMORIA

DEL CONSERVADOR D'AQVEST MVSEV
MOSSEN JOSEPH GVDIOL Y CVNILL
LLEGIDA EN LA REVNIÓ DE LA JVNTA DIRECTIVA
QVE TINGVÉ LLOCH EL DÍA 20 D'ABRIL DE 1921

VICH

TIPOGRAFÍA BALMESIANA
1921

SE PVBLICA AB LLICENCIA ECLESÍASTICA

Y PER ACORT

DE LA JVNTA DEL MVSEV

Excm. y Rvdm. Sr.

Srs.

Una vegada més, y es aquesta la que'n fa vint y tres, que'm toca cumplir ab l'obligació que m'imposa reglamentariament l'honrós càrrech que ostentó dintre la Junta de Govern d'aquest Museu Episcopal. Una vegada més el Conservador ha de donar compte de la seva gestió, que es la de fresar la vía y fomentar l'Institució que se li té confiada.

Y començant per referirme a la part econòmica, sempre important, ja que es la que cuyda del nudriment del Museu, he de fer constar que hem tingut uns ingressos globals de 5185'35 pessetes, y una despesa total de 5054'55 ptes.; lo que permeté tancar l'any 1920 ab un sobrant de 130'80 ptes.

La Mancomunitat de Catalunya y l'Ajuntament d'aquesta Ciutat ens han afavorit ab les ja acostumades subvencions, respectivament de 1500 y 500 ptes. Además han contribuït a reforçar els ingressos nostre Excm. Sr. Bisbe, qui be te conquistat el títol de protector meritíssim del Museu, no sols per ses genero-

sitats, sinó també per ses gestions eficacíssimes en favor de les coleccions que son gloria de nostre Bisbat; ajudanhi igualment Don Bartomeu Trias y Comas, D. Joan Marquet y alguna altra persona particular. A dites Corporacions y a tots els citats l'expressió de nostre agrahiment. Han constituhit el complement de ingressos el producte dels valors depositats en la Caixa Diocessana, la paga del Conservador (condonada), y el líquit de la venda de fotografies, postals y catálechs, además del dret de entrada y alguna altra menuderia; conforme consta detalladament en el llibre de caixa, en el que igualment hi resta especificat tot lo referent a despeses; llibre que ja sab aquesta Junta té a la seva disposició per son examen y definitiu judici.

La cantitat més pujada que hem tingut de despendre ha sigut a conseqüencia d'haver montat la nova *Instalació Ausetana*, qual inauguració festejarem ab senzilla solemnitat, el día 17 d'Octubre del any passat. El montatge de tal *Instalació*, que tingué de ferse aprofitant el departament que designavam ab el nom de Sala de l'Indumentaria Civil, portá per seqüela l'haver de bastir un conjunt de armaris en altre secció del Museu, y el que tinguessem de traslladar la complicada balumba de exemplars de la precitada Sala, als que fou de necessitat buscar lloch decent en els meteixos locals de que ja disposavam, ja que per des-

gracia fins al present no ha sigut possible la ampliació del perímetre del Museu. Aixó portá un relativament gros gastó y una gens senzilla feyna de hostatjar en les sales contigues, y fins en la escala que dona accés a la Biblioteca y Museu, nombroses sèries de objectes, als que, després de cent tanteigs, pogué proporcionar-se el lloch apropiat. Perqué, si en el nostre Museu resulta sempre treball de mosaista l'instalar els objectes que de nou arriban, pot comptarse si havia de ser difícil empresa tenir que deshabilitar tot un departament, que's destinava a la nova *Instalació*, y que debía resultar el arxiu de la vella Ausetania.

Permétissem que insisteixi fent avinent que sempre resulta més agradós haver de bregar fent combinacions, per encabir en poch espay multitud d'adquisicions, que no pas tenir que ferne per repartir una miseria d'exemplars en lloch massa sobrer. En la nova exposició y seriació de recorts ausetans várem tenir que espayar, de una manera relativa y com no hi estavam acostumats, ja que esperavam fundadament que no s'escolaria d'una vegada la deu que ha rajat abundosa durant els últims anys.

L'anyada que acaba de trascórrer haurá deixat agradosa memoria, sinó per altre cosa, per la *Instalació Ausetana*, de la que vaig parlar en la Memoria, que va esser repartida el día de la seva inauguració. Aixó'm dispen-

sa d'extendrem en detalls que son ja coneguts. Sols afegiré que, després de la inaugural, la sala que contenia ja les troballes fetes en 1920, en la Torra del Cap del Pont, Ayguafreda de Dalt, Vilar de St. Bartomeu, Puig de Palou, Coll de Vich, Manlleu, y Pla de Trullás, s'es encara enriquida ab lo que ha sortit a Puigrodó del Estany, en una *arca* en forma de galeria coberta, de doble cambra, la que ens ressuscitá una notable punta de sageta de bronze plana, dues rodelles de collarret, varis fragments de cerámica ornamentada y molts més de llisa, además de trossos de cranis humans, de un dels que pogué referse bastant be part de la closca. Eixa nova troballa ha confirmat lo que havían revelat ja les investigacions fetes en altres megalitis, qual material tenim instalat, referent a l'época a que cal adjudicar les *arques*, o sían els monuments primitius que fins ara havíam batejats ab el nom exòlich de *dólmens*.

Prescindint d'aixó, que tan interés té per nosaltres, he de reportar que les primitives civilitzacions han proporcionat además nombroses adquisicions al Museu, procedents de llocs que no son ja de la nostra encontrada. Entre aquelles hi ha coses de verdadera importancia. Citaré les peces d'un collarret, fet de pedres de color polides y foradades, recullides en una tomba del sigle segon abans de l'Era Cristiana, de Caldes de Monibuy; un

atuell ibèrich ab decoració toscament geomètrica pintada, del que'ns feu present D Antón Vives y Escudero; una aplega de vuyt exemplars cerámichs, procedents y característichs de les *navetes* de Menorca; y una nombrosa série de variats objectes grechs, ibèrichs y romans, recullits en les excavacions d'Empories, entre'ls que n'hi ha dels metalls preuats y dels usuals, de vidre (senzill, ab aplicacions, colorit, amosaicat y de *millefiori*), d'os, de ivori, de marbre y de terra cuyta de ben divers procediment de fabricació y decorat. Entre aqueixes entrades emporitanes, deu retreures per la seva singularitat una placa de ivori, formant la quilla d'una nau grega gentilment decorada. Tan nombroses adquisicions han fet que no s'hi conegués pas gayre, en la sala ahont aquestes están aplegades, la separació d'una partida d'exemplars que constituïren el nucli primitiu de la *Instalació Ausetana*.

Les primeres civilitzacions cristianes han tingut l'aument d'algunes fibules de bronze, y el ben oyirador de sis lucernes de terra cuyta ab representacions religioses, procedents de la costa llevantina, que poden pendres com a testimoni de la persistencia de la civilització romá bisantina en les regions orientals ibèriques, durant la primera fase de la dominació visigòtica. També s'hi ha colocat ab lo anterior un marbre que presenta esculpit, en

baix relleu casi esgrafiàt, un gerro ab flors, vingut de Emerita.

La pintura sobre taula, que constitueix un dels principals alicients de les col·leccions episcopals vigatanes y una de les causes del seu just renom, s'es avaluada ab un diptich, que presenta les efigies de Crist y de la Verge, colorides en posts ab enquadrament motllurat y dorat. En l'ala dreta hi va la faç del Redemptor en passió, coronat d'espines y ensangrantat, tal com, segons una antiga llegenda, restá estampada en el vel de la piadosa dona que es coneguda ab el nom de Verónica. En l'altra fulla hi ha el bust de la Mare de Deu en actitud entristida, vestint toca blanca ornada de franges grogues, cuberta de mantell blau y enriqueit d'amples orles qu'imitan les tonalitats d'or. Les dues santes representacions donan^g les imatges tradicionals de Jesús y Marfa, tal com les esposaren artistes italians de les darreries del trescentisme. Es digne de nota, que la figuració de Nostradona presenti absoluta identitat ab la que, igualment constituint un diptich de veròniques, el rey Martí *l'Humá* oferí a la cartoixa mallorquina de Valldemosa; si be'l nostre exemplar no está realçat per camper d'or, ni tot el diptich vigatá pot atribuirse a época tan antiga, ja que aquest sembla que pot classificar-se, tot lo més, com de finals del segle XV.

Mereix senyalada menció una petita pintura

sobre pergami, verdadera miniatura delicadament tocada, oferint mitja figura de la Verge Santíssima, vestida de hermós atzur y mongil blanch, en posa devota y tenint les mans juntes en alíssima contemplació. Un encuadrament d'or y porpra tanca la composició, que ressaltava sobre camper radiat y dorat, y ostenta l'epigraf *Virgo Maria*. Es un goig pels ulls pararse sobre aquesta imatge, en la que hi alena el recort de la escola flamenca, segellat ab finura de má y gran correcció. Tan hermosa obreta no es pas sortida de un códice mutilat bárbarament, sinó que tot indica fou originariament feta per constituhir un quadret de santa y plascent iconografia.

L'esculptura solsament s'es enriquida ab exemplars pertanyents a la série que podriem dir moderna. Dues de les noves adquisicions resultan esser figures de pesebre, una de les quals es ab tota seguretat sortida de les mans del renomnat escultor catalá Ramón Amadéu. Ella dona un jove pastor, dret y dirigint la vista al Divi Nadó, constituhint una agradable terra cuyta policromada, en la que s'agermana la nota popular ab l'artística correcció. L'altre fanch-cuyt, esposa la figura d'un vell captayre, sentat en actitud adelerada, com a home afamat per donar fi al recapte que se li ha ofert. Sinó es també de l'Amadéu aquesta figureta, pertany a un bon artista, de la colla dels antichs pesebristes catalans. La coleccio-

neta de bocetos escultòrics y modelos de imageria religiosa, deguts al vigatà Antoni Real, s'es completada ab tres noves obres.

L'orfebreria y metallisteria han fet adquisicions d'un Crucifix de eram repujat y buriat ab inusitada delicadesa, d'obratge similar al llemosí, classificable com del sigle XIII; una creu processonal de coure, de la seizenena centuria, de les que semblen de importació provençal; una esculptureta de St. Sebastià, en bronze daurat, y altra de la Mare de Deu ab el Nen, les dues pertanyents a época del incipient barroquisme. Ab aquestes figures metàliques, junt ab altres que ja posseïam, s'es començada una seriació, que es de desitjar tinga bona creixença. L'aplega de campanetes litúrgiques presenta l'aument d'un exemplar, com la majoria, de procedencia belga, ornat ab relleus y ostentant la data 1583. Una adzabeja compostelana, ab la tradicional mà, que hauria de curar els malefics, presentant montura d'argent, atribuible al segle XVII, ens restará com a recort de la visita de D. Guillem J. de Osma, qui ens oferí igualment un march de joyell esmaltat d'igual época. De pás farém esment de la vinguda d'un anell sigilar gotich ab l'escut gentilici y llegenda catalana, designadors de la personalitat del possessor.

La secció de ferros, en la part que correspon als instruments penals, presenta l'adquisició de quatre exemplars, un dels quals re-

sulta ser moç per impedir se oygan les queixes de la persona torturada, demostrant que l'home no sempre sap tenir la delicadesa de sentiments que hauria d'esser propia del ser racional.

El mobiliari presta ocasió de parlar de l'arribada de dues arquetes-sagraris, pertanyents al darrer període del goticisme; la una completament dorada, y ornada ab talles flamigerants cegues, imitant claraboyats, y l'altre conservant en part curiosa policromía, que, en son frontier, ostenta com a motiu principal la historia de l'Anunciació. La tan rica colecció d'arquetes s'es crecscuda ab dos nous exemplars, l'un de metall de coure, ornat ab cisellats, y l'altre encuyrat y ab aplicacions de claus del 1600. Encara esmentaré l'adquisició d'una grossa arca de fusta, cuberta de pell apergaminada, reforçada per perns de ferro que a la vegada que la cenyeixen li donan agradable aspecte, model que's possible referir a finals del sigle XV.

Els teixits han guanyat real increment ab adquisicions que han fet precisa la construcció d'un nou aparell d'exposició, giratori, el qual en l'actualitat soporta vuyt ales de doble quadro. Els exemplars que se han colocat, que son una quarantena, del sigle XVI ençá, si be tenen una válua relativa com a document, no farían emperó memorable l'anyada, com ho fan tres exemplars de válua excepcio-

nal sobre'ls que es just que 'ns delinguem. L'un es estofa de seda, en la qual hi domina la tonalitat vermell porpra, en que's destaca en groch blanc y vert una ampla flanga continguda per dos frisos ab motiu de doble disch, entre'ls que s'hi manifestan uns entrelaçats de cintes, que's combinen entre si, donant lloch a uns cercols ocupats per l'estilisació d'una pinya o carxofa, ja oberta ja closa, restant encara uns cercols menuts omplenats per florons octilobulats. Tan preuada mostra de teixilaria si no es oriental en presenta la filiació; tenint gran importancia no sols per la bellesa ornamental, sino també per la perfecció de sa técnica. Tenim indicis de que aquesta tela procedeix dels vestits pontificals del St. Ermangol, bisbe de la Seu d'Urgell, en la primera mitat del segle XI. Ab tot y aixó no'ns atreviriam pas a proposar contemporanis el teixit y el Sant Prelat; ans soposem aquell fet dos segles més ençá, y, pertanyent al temps en que's manifestá ab tot son esplendor el culte al benhaurat Pontífice. Les altres dues mostres de referencia son de fabricació arábiga hispana del 1200; la una, es en sedes dels colors gris, blau clar y groch, oferint unes combinacions geométriques, en les que hi han rosáceas y florons, inscrits dintre estrelles de vuyt puntes. El darrer teixit es en sedes colors blau y gris, ab or de Xipre, donant unes combinacions de linies que s'enllaçen entre si, deixant petits

enquadraments que hostatjan figuretes de lleó, águila, griu afrontades y flor de lis. Aquestes derrerres estofes se sap que sortiren en la tomba que tenia a Villalcázar de Sirga (Palencia), un membre de la familia real castellana, un fill de Sant Ferran, l'infant Don Felip de Castella y sa muller Dona Elienor Ruiz de Castro.

Aquí es qüestió de retreure l'ofrena, que feu D. Joseph Quintana, de un brodat representant la Mare de Deu del Roser; obra en or y sedes que anirfa aplicada al escut dorçal de una capa litúrgica. Pertanyen a la meteixa secció, dos corporals del sigle XVII, els uns enriquits ab desfilats y randa, y els altres engalanats ab important guarnició, de les que'ls antics coneixien ab el nom de *fusells*. No pot restar olvidada una bossa de corporals, en guadamacil gauftrat, platejat, colrat y policromat, que porta en una de ses cares l'Anyell Divi y en l'altra les llagues de Crist, dintre sengles medallons circulars radiats, que ressalten entre ornamentació, que demostra que el cuyro fou treballat a posta al objecte de recondir els corporals que serviren al culte eucaristich.

Resta dir quelcom de la secció de cerámica, en la qual s'es continuada la progressió ascendent, que tan se havía fet anotar en els anys darrerament transcorreguts. Entre tot lo que l'any passat ha portat a les colleccions

episcopals, sobressurt una gran rejola persa bellíssimament decorada, ab ornamentació vegetal de garbosa transformació, superb dibuix y agradable color, de perfecte vidriat, la que presenta blau intens, tochs verdosos y rosa acanyellat ab perfils negres sobre blanch; obra antiga, potser del sigle XIV, que'ns vingué de la provincia de Teruel, ahont d'antich hi degué ser portada com un objecte estimable. L'aplega de rejoles gòtiques, les més de fabricació valenciana, arriban a una dotzena, de les que se'n destacan quatre sisevades, verdaderament magnífiques y de gran bellesa. Hem adquirit varis plats y escudelles de reflex metálich, en alguns d'aquests atuells en combinació ab el color blau, més dos exemplars en vert y manganés, característichs de Paterna; un bell pot gotich en blau, y una magnífica plata de Alcora, del mellor temps d'aquesta fabricació. Gracies a nostre Sr. Bisbe, a qui com ja he indicat, devem aquest any varies adquisicions valioses, ens arribá una lauda sepulcral, composta de nou peces vidriades a colors, en la que dintre enquadrament decoratiu, hi va una curiosa llegenda catalana, en la qual hi ressurf l'any MDCCXV.

Pertanyen a la meteixa agrupació, set peces d'enteixinat, de les vulgarment dites *socarrats*, decorades a la calç, ab mangre y fum d'estampa, sobre blanch. Tres de elles son de fabricació valenciana quatrecentista; la més

sobressortint dibuixant una donzella alada, y les altres, peixos, y totes floracions que ocupan els espays que deixan lliures les figures. Aquests exemplars, que tenen tot l'ayre de una cosa artística, ab tot y acreditar que son produhits premiosament, encara que ab gran enginy decoratiu, fan contrast ab altres quatre que'ns proporcioná la comarca vallesana y semblan de finals del sigle XVI, en els que s'hi vol seguir la tradició dels precitats, per més que resultin buyts del bon sentit d'art y orfes de sabiesa decorativa.

Finalment, s'ha de consignar l'ingrés de una dotzena de atuells de vidre, dels sigles XVII y XVIII, entre'ls que hi es de bon veure una fruytera que porta, grabats a la mola, els atributs episcopals y que apar pertanyer al servey de taula que fou del bisbe Sarmentero: obra que sembla feta a la Granja, de la que'ns feu present el company dintre aquesta Junta, Dr. Lluís Roca, Pvre.

En resúm: de les adquisicions del any 1920, de entre les que n'hi ha de ben notables, arriban a la ratlla de 550; algunes més de l'objecte diari, que l'encoratjador optimisme que'l fundador del Museu, bisbe Dr. Morgades, se proposava adquirir. Aixó ho hem lograt dintre una evident pobresa de medis, lo qual fa més gojós un éxit, del que n'hem de donar gracies a Deu; tot demanantli, no obstant, que'ls anys

vinents sian encara més generosos pel Museu, per l'Institució, a la qual considerém com una obra religiosa y a la vegada patriótica. La benedicció del Cel continúhi envers una obra que es per Deu y per la Patria.

F I

RF-1-33